

TERUGBLIK OP 1965

„In de twintig jaar dat het Verbond bestaat, heeft er in Nederland een diepgaande wijziging plaatsgevonden. De verhouding tussen kerk en overheid is grondig veranderd. Er wordt nauwelijks meer gesproken over Nederland als christelijke natie; in plaats daarvan is meer en meer de opvatting getreden van de open, veelvormige samenleving. De discussies in en buiten het parlement leggen daarvan getuigenis af. Wetten, besluiten en beschikkingen erkennen het niet-godsdiensig humanisme geheel of nagenoeg als een gelijkgerechtigde overtuiging (leger) of men is doende daartoe te geraken (gevangenissen). In ruimere zin ziet het er naar uit dat het wettelijk onderscheid tussen bv. begraven en cremieren vrijwel komt te vervallen. Gedachtenwisselingen tussen humanisten en christenen op voet van gelijkheid zijn aan de orde van de dag, vooral ook met het oog op een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de gang van zaken in de wereld”.

de buitenkerkelijke mens in de moderne wereld

„Velen zijn te onverschillig, sommigen te zelfgenoegzaam, anderen te zeer ontredderd om in het humanisme uitkomst te zien. Zij allen kunnen alleen geboeid worden door een humanisme dat uitzicht weet te bieden aan moderne mensen in een moderne wereld. Het heeft geen zin hen te wijzen op de noodzaak van de strijd voor erkenning die grotendeels verleden tijd is en weldra even verouderd zal schijnen als bv. de strijd voor het algemeen kiesrecht of de achturendag. Een andere, onnoemelijk veel zwaardere strijd, doemt nu op: de strijd om de geest van de buitenkerkelijke mens. Zal dat zijn een kleurloze, opportunistische of nihilistische geest, of een geest van zelfbewustzijn, doelbewustheid en creativiteit? Die geest te wekken en vruchtbaar te doen zijn was en is het doel van het Humanistisch Verbond. Alle activiteiten moeten begrepen worden als middelen daartoe”.

zin en uitzicht

„Het komt er op aan alle beschikbare middelen en mogelijkheden te gebruiken voor een menswaardig bestaan. Dat kan als er voldoende mensen beschikbaar zijn voor onzelfzuchtige, scheppende werkzaamheid. Maar daarvoor is het nodig dat zij een zin kunnen leggen in hun leven, een uitzicht kunnen scheppen in hun bestaan. Dat is het wat het humanisme mede mogelijk wil maken. Niet doordat het over algemene recepten beschikt, maar doordat het voor ieder op eigen wijze een manier van leven aan de orde stelt die zijn zin in zichzelf draagt”.

„Deze overtuiging wekt hardnekkige weerstanden. Doordat zij de kleurloze noopt tot kleur bekennen, doordat zij de zelfgenoegzame bewust maakt van zijn beperktheid, doordat zij de ontredderde uitdaagt tot zingeving. De weerstanden kan men niet wegreken. Men kan ze op de duur slechts overwinnen door originele, vindingrijke, zinvolle werkzaamheid”.

„Dat vergt zelfbewustheid ten aanzien van de kern van onze overtuiging en tegelijk de bereidheid te breken met alle gezagigheid, traditionalisme en benepenheid. Het vergt ook een duidelijk begrip van wat humanisme wel en niet is, wel en niet kan. Het is een overtuiging gegrond op de waardering van de mens als medemens, en niet alleen maar ontkenning van iets anders. Het kan een centrum zijn van bezinning en bezieling”.

JAARVERSLAG 1965

In dit nummer van In en Om, het maandelijks mededelingenblad voor de leden van het Humanistisch Verbond, treft u de belangrijkste stukken uit het verslag over het jaar 1965 aan. De redactie hoopt dat u er met belangstelling van wilt kennisnemen.

HOOFDBESTUUR

Prof. dr. J. P. van Praag, Voorburg (voorzitter)
Mr. dr. H. J. Roethof, Voorburg (onder-voorzitter)
J. Bijleveld, Bennebroek (onder-voorzitter)
B. J. Max, Amersfoort (algemeen secretaris)
J. Pasman, Voorburg (penningmeester)
H. Bosselaar, Amstelveen (tweede secretaris)
Dr. W. van Dooren, Bilthoven (tweede secretaris)
Dr. H. Bongers, Oosterbeek, (redacteur)
Mej. mr. J. J. Th. ten Broecke Hoekstra, Den Haag

Drs. J. H. P. Colpa, Assen
Mevr. J. K. van Eck, Rotterdam
Mevr. D. Heroma-Meilink, Amstelveen
E. T. Hoven, Amsterdam
Dr. E. Nordlohne, Den Haag
W. A. van Opjnen, Emmen
Mr. M. G. Rood, Amsterdam
Prof. dr. B. W. Schaper, Oegstgeest
P. Spigt, Amsterdam
Prof. dr. G. Stuiveling, Hilversum
Drs. D. de Vries, Enschede
Prof. dr. Libbe van der Wal, Delft
Dr. A. J. Wichers, Wageningen

GEMEENSCHAPPEN

Alkmaar e.o.	Den Helder
Almelo	Hengelo (O)
Amersfoort	Hilversum
A'dam-Amstel	Het Hogeland (Gr.)
A'dam-Amstelveen	Hoogerzand-Sappemeer
A'dam-Noord	Hoorn e.o.
A'dam-Oost	Krimpen a/d IJssel
A'dam-Tuinstden W.	Laren-Blaricum
A'dam-West	Leeuwarden
A'dam-Zuid West	Leiden
Apeldoorn	Lochem
Appelscha-Oosterwolde	Maastricht
Arnhem	Meppel-Steenwijk
Assen	Middelburg
De Bevelanden (Zld.)	Nieuwe Niedorp
Beverwijk	Nunspeet
Bilthoven	Nijmegen
Breda	Oss
Brunsum	Rotterdam
Bussum e.o.	Schiedam
Castricum	Sneek
Delft	Soest-Baarn
Deventer	Tiel
Doetinchem	Utrecht
Dordrecht	Veendam-Wildervank
Drachten	Velsen
Eindhoven	Vlaardingen
Emmen	Vlissingen
Enschede	Voorburg-Rijswijk
Gorinchem	Wageningen
Gorredijk	Wassenaar
Gouda	Winchoten
Groningen	Winterswijk
Den Haag-Noord	Zaanstreek
Den Haag-Oost	Zandvoort
Den Haag-West	Zeeuws Vlaanderen
Den Haag-Zuid	Zeist
Haarlem	Zutphen
Heereveen	Zwolle
Heerlen	

PUBLICITEIT

tijdschriften

Na deze functie zes jaar vervuld te hebben, trad in het verslagjaar P. W. van der Vliet wegens gezondheidsredenen als hoofdredacteur van „Mens en Wereld” af. Hij werd opgevolgd door dr. H. Bongers, die reeds enige tijd het hoofdredacteurschap had waargenomen en van 1952 tot 1959 eveneens deze functie bekleedde.

Het mededelingenblad „In en Om” bleef in zijn nieuwe vorm verschijnen en voorziet in een behoefte. Ook „Het Woord van de Week” bleef ongewijzigd voortbestaan, evenals het blad voor functionarissen „Kader”. Van het blad van het Centrum voor Humanistische Vorming „Taak en Toekomst” verscheen slechts een enkel nummer. Het blad „Ego”, uitgave van de Dienst Humanistische Geestelijke Verzorging voor Militairen kwam onder verantwoording van het Humanistisch Verbond, maar bleef verder ongewijzigd.

publicaties

Een reeks van publicaties kwam van de pers, zoals herdrukken van vele brochures, maar ook nieuwe uitgaven, waaronder „Humanisten over oorlog en vrede”, „Het Humanisme in de Moderne Wereld”, dat de op het congres gehouden inleidingen bevatte, terwijl ook de kalender verscheen.

pers

„Het hoeft geen verbazing te wekken dat ook dit jaar in de pers weer herhaaldelijk het humanisme en het Humanistisch Verbond aan de orde kwamen. De benoeming van dr. J. P. van Praag tot bijzonder hoogleraar te Leiden, het Congres en de daar genomen besluiten, de brief van het dagelijks bestuur over de Amerikaanse interventie in de Dominicaanse Republiek en het gesprek tussen „Utrecht en Rome”, d.w.z. tussen de Internationale Humanistische en Ethische Unie en het R.K. secretariaat voor de niet-gelovigen vormden daartoe o.a. de aanleiding”.

radio

Door de Radiocommissie werden wettelijk uitzendingen voor de VARA in de rubriek „Geestelijk Leven” op de zondagmorgen, maandelijkse uitzendingen voor de AVRO en driemaandelijkse uitzendingen voor de Wereldomroep verzorgd.

televisie

Voor de televisie-uitzendingen werd voortdurend naar een andere vorm gezocht, waarbij teksten door een redactie-team werden samengesteld.

CONTACTEN NAAR BUITEN

In het hoofdstuk over de contacten in het jaarverslag wordt er o.m. melding gemaakt, dat de fictie dat Nederland een christelijke natie zou zijn, door de regeringsverklaring van het nieuwe kabinet definitief afgewezen is. Dat wil niet zeggen, dat er toch nog niet in de wetgeving tal van zaken voorkomen, die nodig dienen te worden gewijzigd wil het overgeleverde begrip ook werkelijk verdwijnen. (Formuleringen in het reglement op de krijgstuicht; formuleringen in de onderwijswetgeving; achterstelling van de belofte t.o.v. de eed; de niet-gelijkstelling met de andere richtingen van de humanistische geestelijke verzorging. enz.)

Met de verschillende humanistische organisaties werden de gebruikelijke contacten onderhouden. Het overleg met Humanitas ten aanzien van praktische zaken waarbij Verbond en Humanitas betrokken zijn, werd voortgezet. Met de Stichting Humanistisch Thuisfront werd een overeenkomst gesloten ten aanzien van de overdracht per 1 januari 1966 van de zakelijke verantwoording voor het Vormingscentrum Coornherthuis en het tijdschrift Ego.

De congresresolutie over oorlog en bewapening werd aan de Internationale Humanistische en Ethische Unie voorgelegd en na overname door het bestuur van deze organisatie via de pers in vele landen gepubliceerd en toegezonden aan de leiders van de delegaties op de ontwapeningsconferentie in Genève.

De Studiecommissie Algemene School, gevormd door vertegenwoordigers van Volksonderwijs, het N.O.V., de Ned. Ouderraad, de Centrale Commissie voor het Vrijzinnig Protestantisme en het Humanistisch Verbond, benevens enkele personen uit orthodox-hervormde kring en het IKOS-NPB, publiceerde een nieuw rapport.

HET LEDENTAL

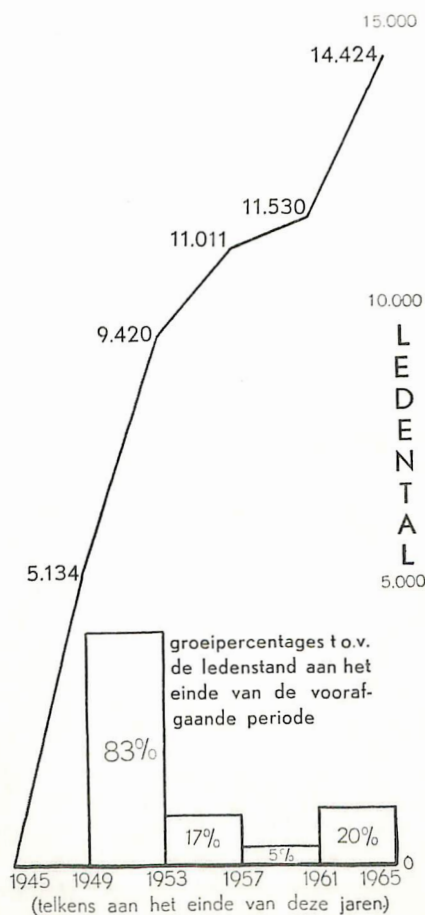
De toename van het ledental verliep ook in 1965 bevestigend. Weliswaar werden niet de hoge cijfers bereikt, die in het eind van 1963 en begin 1964 genoteerd werden, maar wel is duidelijk dat de groei zich op een peil handhaaft, dat belangrijk hoger ligt dan in de laatste jaren, met uitzondering van 1963 en 1964 het geval was.

Begonnen op 1 januari met 13.423 leden, werden in de loop van 1965 1961 nieuwe leden ingeschreven. Afgevoerd moesten worden 215 door overlijden, 26 door vertrek naar het buitenland en 719 door andere oorzaken. Het ledental bedroeg op 31 december dus 14.424.

Bovendien heeft het Verbond nog een aantal sympathisanten, in totaal 1059. Gedurende 1965 werden 72 sympathisanten lid.

De enkele malen uitgesproken verontrusting over een „veroudering” van het Verbond is voor het Centraal Bureau aanleiding geweest om hiernaar een onderzoek in te gaan stellen, opdat over enige tijd kan worden nagegaan of inderdaad de gemiddelde leeftijd naar boven verschuift.

In het eind van het jaar werden voorbereidingen getroffen voor een eigen dienst voor het verzorgen van radio- en televisie-uitzendingen in verband met de te verwachten eigen zendtijd.

UIT DE GEMEENSCHAPPEN

In *Amsterdam* luisterde de groep „veertig onder de veertig” naar een inleiding van Mevr. Zeldenrust-Noordanus, voorzitter van de N.V.S.H. over „De plaats van de sexualiteit in ons leven”. Om het vormingsonderwijs op gang te krijgen worden tevens voor onderwijsmensen oriënteringsavonden gehouden, om hen over dit werk nader in te lichten.

Assen slaagde erin, toestemming tot bezoek aan buitenkerkelijke patiënten in het ziekenhuis te krijgen, als hierom gevraagd wordt.

Ook *Dordrecht* ziet het nut in van een autodiens om leden naar bijeenkomsten te brengen. En dat men daar met elkaar meeleeft, bewijst de aankondiging van een verloving in het mededelingenblad.

Den Haag kondigt een bijzondere bijeenkomst aan, en wel een forum over opvoeding. In dat forum zullen niet alleen opgeleide pedagogen zitten, maar ook twee stel ouders. De stem uit de praktijk dus.

Katholieke jongeren waren in een flink aantal in *Zwolle* opgekomen, om zich door een humanist te laten voorlichten. Op eigen verzoek overigens.

Rotterdam heeft afscheid moeten nemen van voorzitter Verbist, die om gezondheidsredenen zijn functie moet neerleggen. Zijn opvolgster, Mevr. Blom-Maurits heeft zijn taak al overgenomen. Dit is de tweede keer dat Rotterdam een vrouwelijke voorzitter heeft, het huidige lid van het hoofdbestuur Mevr. van Eck was de eerste.

Afscheid van een voorzitter eveneens in *Vlaarding* wegens verhuizing. Er wordt gefluisterd dat er een „kritische” opvolger komt.

Een noodkreet uit *Schiedam*, waar de zaken ondanks alle inspanningen van een kleine groep getrouwen niet zo rooskleurig gaan. Vandaar een en-

SPREKERSCURSUS

Omdat de vorig jaar gehouden sprekerscursus aan de verwachtingen heeft voldaan is er alle aanleiding op deze manier opnieuw te trachten ons corps van jonge sprekers uit te breiden. Als er genoeg belangstelling voor is, ligt het in de bedoeling eind 1966 wederom een drietal zaterdagen hiervoor te bestemmen. Leden, die menen dat zij hiervoor geschikt zijn en bij voorkeur niet ouder dan 45 jaar zijn worden, overigens geheel vrijblijvend verzocht naam en adres aan de redacteur van dit blad op te geven.

quête onder de leden, om te weten te komen, wat die nu eigenlijk willen.

Groningen kent een zich voortdurend uitbreidende groep in Haren, waar het een en ander wordt uitgedacht. Het laatste initiatief: een leesclub voor vrouwelijke leden, d.w.z. thuis lezen en dan samen over praten.

Van Eindhoven komt een nieuwe periodiek op onze tafel en wel van de jongerengroep. Met een zuidelijke naam: humanistisch jeugd *gazette*, compleet met redactie en lay-out man.

Deventer heeft de moed gevonden om aan zijn blad een wat andere inhoud te geven. Meer bij de tijd als we het zo mogen zeggen.

Een goed bezochte jaarvergadering in *Soest/Baarn*, wat op zichzelf al een unicum is. Nieuwe gezichten, een prettige gedachtenwisseling en tot slot een forumpje, waar nog wat uit kwam ook. Brandende vraag, ook hier: hoe trekken we meer jongeren?

Wat dat laatste betreft, daar schijnt *Leiden* de oplossing voor gevonden te hebben. De agenda voor februari meldt maar liefst 6 activiteiten voor jonge mensen, zowel gespreksavonden als een bezoek aan de hoogmis en eten bij de chinees. Dat laatste na een strandwandeling.

Goed nieuws uit *Lochem*, voor de eerste keer kwam het ledental boven de 50. Bezoek aan belangstellenden blijkt vrucht te dragen, wat ook elders duidelijk is.

De Midwinterviering in *Arnhem* was een feest, alleen bleef er stampot over, omdat er minder eters kwamen dan zich hadden opgegeven.

TOPKADERCONFERENTIE

Bestuurders van gewesten en grote gemeenschappen zullen op zaterdag 2 april in het Erasmushuis het jaarverslag bespreken. Hierbij zullen leden van het Dagelijks Bestuur enkele belangrijke zaken uit het verslag kort inleiden.

RAAD VAN ADVIES

De jaarlijkse bijeenkomst van het Dagelijks Bestuur met de Raad van Advies vond op 25 februari in Den Haag plaats. Hierbij werd vooral het concept-jaarverslag over 1965 uitvoerig besproken. Ook de persreacties ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan vormden onderwerp van gesprek.

ACTUEEL HUMANISME

De eerstvolgende televisieuitzending van het Humanistisch Verbond in de Vararubriek Actueel Humanisme vindt plaats op dinsdag 15 maart a.s. des avonds op Nederland 1 (zie programmabladen).

HET HOOFDBESTUUR BESPRAK...

In zijn vergadering van 26 februari uitvoerig het jaarverslag over 1965. Geconstateerd werd, dat de ontwikkeling van het Verbond ernstig geremd wordt door de precare financiële situatie, ook al hebben vele leden hun contributie niet onaanzienlijk verhoogd. Een oplossing vraagt ook de aantrekkingskracht op jongeren, een zaak van uiterste urgentie.

Besloten werd het congres in 1967 weer in Utrecht te houden. Een enquête onder verschillende gemeenschappen heeft tot dit besluit geleid. Het hoofdbestuur nam kennis van de gehouden persconferentie op 18 februari en kon constateren, dat de belangstelling voor het 20-jarig bestaan in de pers groot was. Enige kritische geluiden in de artikelen werden besproken en nagegaan werd of hierin aanleiding bestond enkele zaken eens nader onder de loep te nemen. In de komende vergaderingen zal hier zeker aandacht aan besteed worden.

Ook de bijeenkomst ter gelegenheid van de viering van het jubileum was nog onderwerp van gesprek. Over het algemeen was men tevreden, al ontbrak ook de milde kritiek niet. Voor de cabaretgroep was, op een enkel kritisch geluid na, veel lof.

Een uitvoerige discussie vond plaats over de wijze, waarop door de verschillende diensten vrijwillige medewerkers in de gemeenschappen gezocht worden. Het Dagelijks Bestuur heeft hiervoor enkele regels opgesteld, opdat het gevaar van ontsporingen, die overigens maar zelden voorkomen, zoveel mogelijk wordt vermeden.....

MILITAIRE TEHUZEN

Bij het Humanistisch Thuisfront, de organisatie die militaire tehuizen voor onkerkelijke militairen bouwt en exploiteert, zijn de plannen gereed gekomen voor twee nieuwe tehuizen en wel één in Nederland en een tweede in dat deel van Duitsland, waar grote eenheden Nederlandse militairen gelegerd zijn. Voor dit laatste project is een vergaande subsidieregeling mogelijk. Het Thuisfront beschikt thans over tehuizen in Amersfoort, 't Harde, Havelte en Nunspeet.

HELP het Humanistisch Verbond het praktisch humanisme tot grote ontplooiing te brengen.

OMDAT steeds meer buitenkerkelijken uit alle lagen der bevolking hun levensvragen en moeilijkheden aan een geestelijk raadsman voorleggen.

MEER dan 4000 buitenkerkelijken wenden zich reeds tot een van de 750 geestelijke raadslieden of medewerkers geestelijke verzorging.

HULP van uw kant is nodig om dit werk in stand te houden en uit te breiden.

NODIG voor het praktisch humanisme in 1966 is bijna tweehonderd duizend gulden.

IS het Steunfonds te optimistisch wanneer het verwacht dit bedrag in 1966 aan het Verbond te kunnen uitkeren?
Stellig niet, want in dit jubileumjaar zult u graag een offer brengen.

GEEF nu

GEEF naar vermogen

GEEF 2 gulden of een veelvoud daarvan

Stichting

Steunfonds Praktisch Humanisme

Amersfoort

Giro

6168

PAASKAMP „DE ARK”

Zoals elk jaar wordt ook nu een Paaskamp in „De Ark” te Nunspeet gehouden. Aanvang donderdag 7 april ná het diner en sluiting 11 april, eveneens ná het diner.

De kosten bedragen voor volwassene f 50,— voor kinderen tot 11 jaar f 25,— en tot 16 jaar f 37,50.

Aanmelden bij de beheerder van „De Ark”, Belvédèrelaan 14 te Nunspeet, tel. 03412—2404.

BUITENWERKCOMMISSIE

Zomerprogramma 1966

kinderkamp (10-12 jaar)

Elspeet van 9 t/m 15 juli *)

Prijs exclusief reiskosten f 65,—.

tentenkampen (13 t/m 15 jaar)

Eerste kamp: 2—16 juli: f 100,—

Tweede kamp: 16—26 juli: f 75,—

Derde kamp: 26 juli—5 aug.: f 75,—

De kampen worden gehouden te Rijsen in Overijssel. Alle prijzen exclusief reiskosten.

trektochten (16 t/m 18 jaar)

Denemarken van 5 t/m 20 juli

Prijs: f 120 plus reiskosten ca. f 60.

Zuid Engeland: 28 juli t/m 12 aug.

Prijs: f 120 plus reiskosten ca. f 60.

I.H.E.U.-kamp (18 t/m 23 jaar)

Frankrijk van 24 juli t/m 7 aug.

Prijs inclusief congresdeelname: f 215.

Reiskosten circa f 70,—.

Voor alle kampen inlichtingen en opgaven bij mej. O. Verwaal, Kastelenlaan 58, Utrecht. Tel. 030—80574.

*) Gewijzigde datum.

TRAININGSWEEKEND

De buitenwerkcommissie belegt een trainingsweekend voor (aspirant)-kampleiders op 16 en 17 april op het Geuzeneiland te Amsterdam. Inlichtingen bij mevrouw E. Plettenberg-Sweid, Saffierstraat 76 I, Amsterdam tel. 020—738369.

H. J. B.-PAASWEEKEND

Op 9, 10 en 11 april a.s. belegt de Humanistische Jeugd Beweging in het centrum des lands een Paasweekend voor jonge mensen tussen 15 en 23 jaar. Inlichtingen en opgave bij mej. A. Sluijters, Laan van Klarenbeek 49, Arnhem.

INTERNATIONAAL NIEUWS

Mej. M. E. ter Heege, raadvrouw voor de emigranten, die op het ogenblik in Australië verblijft, heeft voor de Rationalist Society of Queensland een lezing gehouden over het Nederlandse Verbond. Het gevolg is o.a. geweest dat vele leden van deze groep, welke (nog) niet bij de Humanistische Internationale is aangesloten om leatuur gevraagd hebben.

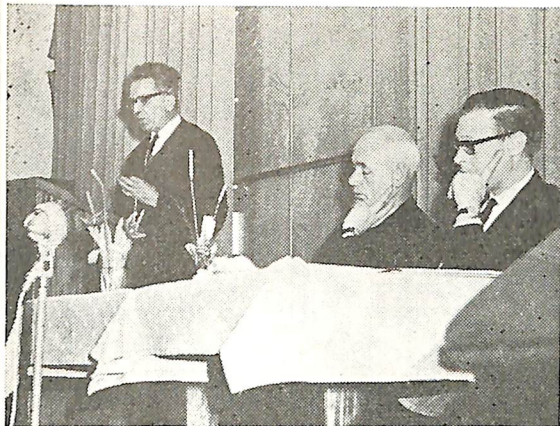
Voor de eerste keer in het bestaan van de Internationale heeft een groepje in Finland contact opgenomen en naar de mogelijkheden van aansluiting geïnformeerd. Tot op heden waren de Scandinavische landen slechts vertegenwoordigd door Denemarken en Noorwegen. Hoewel er tijdens het congres in Oslo in 1962 ook van Zweedse zijde enige belangstelling bestond, heeft dit tot op heden niet tot resultaat geleid. Vandaar dat bericht uit Finland zo verheugend is.

De berichten over de hongersnood in India hebben het Dagelijks Bestuur

van het Verbond er toe gebracht telegrafisch contact op te nemen met onze Indiase vrienden teneinde na te gaan, of men steun op prijs zou stellen. Het D.B. stelde voor een bedrag van f 10.000,— over te maken, dat afzonderd kan worden uit de bijeen gebrachte gelden voor het Bihar-project. Thans is bericht ontvangen, dat deze gift met graagte zal worden geaccepteerd, maar dat men vooral hiervoor levensmiddelen wil ontvangen ter verdeling onder de bevolking van die dorpen, waar het Bihar-project zal worden uitgevoerd. Overleg is thans gaande op welke wijze dit kan worden verwerkelijkt.

CONFERENTIE JONGERENWERK

De werkgroep Jeugd- en Jongerenwerk zal met een aantal uit te nodigen jonge gemeenschapsbestuurders en leiders van jongerengroepen een werkbespreking houden op 7 mei in het Erasmushuis.

„Na twintig jaar H.V...“

was de titel van de door de Hilversumse cabaretgroep gebrachte show tijdens een bijeenkomst te Utrecht op 19 febr. jl., waar voordien mr. dr. H. J. Roethof (rechts) had gesproken over „Waar gaat het om?“, prof. dr. J. C. Brandt Corstius „Een terugblik op twintig jaren Humanistisch Verbond“ had geworpen en prof. dr. J. P. van Praag (links) het eveneens over „20 jaar Humanistisch Verbond“ had.

VORMINGSONDERWIJS

Hoewel de Wet op het Voortgezet Onderwijs (Mammoetwet) ook in 1965 nog niet in werking trad, is voortgegaan met de werkzaamheden. Dit gebeurde landelijk door de daartoe aangewezen commissie en in de gemeenschappen, door de behoefte te peilen en te trachten contacten met onderwijs-instellingen te leggen.

In 11 plaatsen werd dit onderwijs binnen en buiten schoolverband al gegeven. Een belangrijke stap werd gezet doordat toestemming verkregen werd om aan de Kweekschool voor Onderwijzers in Rotterdam een facultatieve opleidingscursus Humanistisch Vormings Onderwijs aan het lesrooster toe te voegen.

Aan het Humanistisch Opleidings Instituut (H.O.I.) beëindigde een aantal cursisten de tweejarige opleiding en konden als docent worden erkend. Ook werd doorgegaan met het aanstellen van voorlopige docenten, teneinde in bepaalde gevallen aan de vraag naar een vormingsleider te kunnen voldoen.

U reserveert toch 19 mei a.s. (hemelvaartsdag) ook voor de **LANDDAG**
WIJ reserveerden de Singer Foundation (en nog meer) te Laren in het Gooi om met u vooruit te zien, te luisteren en te praten over **20 jaren op 20 eeuwen**

Het volledige programma wordt nog gepubliceerd, maar kan ook worden aangevraagd

BIJ Gemeenschap Laren - Blaricum
Secr. J. Proost, 't Schepeltje 6
Laren (N.-H.) Tel. 02953-4433

GEESTELIJKE VERZORGING

Zoals ook in de voorgaande jaren het geval was, breidde deze tak van dienst zich weer uit. In 54 gemeenschappen waren vrijwillige geestelijke raadslieden werkzaam, terwijl daarnaast ongeveer 100 medewerkers(sters) bij het zieken- en bejaardenbezoek waren betrokken. Geestelijke raadslieden voor studenten zijn aangesteld in Groningen, Twente, Utrecht en Wageningen, terwijl in Amsterdam en Eindhoven hiervoor een contactorgaan bestaat.

In een zestal gewesten waren sprekers voor uitvaart beschikbaar en werkzaam. De raadsvrouw voor de emigranten had een groot aantal gesprekken met a.s. emigranten en met ouders van reeds geëmigreerden. Bovendien voerde zij een uitvoerige correspondentie met geëmigreerden en bracht bovendien tijdens een nog voortdurend verblijf in Australië aan velen bezoeken.

Voor de Humanistische Correspondentiekring voor Huwelijkscontacten is een nog steeds toenemende belangstelling, eind 1965 bedroeg het aantal deelnemers 334.

arbeiderskampen

De geestelijke verzorging in arbeiderskampen strekte zich uit over 10 kampen, terwijl in totaal voor dit werk 20 raadslieden (vrijwilligers) beschikbaar waren.

Daarnaast werkten onder leiding van daartoe opgeleide gespreksleiders 27 gespreksgroepen voor buitenkerkelijke niet-leden. Totaal namen hier ongeveer 300 mannen en vrouwen aan deel.

militairen

De geestelijke verzorging in de strijdkrachten kwam tot verdere ontwikkeling. Begonnen op 1 januari met ca. 1000 deelnemers, groeide dit aantal tegen het eind van 1965 uit tot bijna 3000. Met reden mag dan ook verwacht worden, dat in 1966 één of meer nieuwe raadslieden voor benoeming kunnen worden voorgedragen.

In het Vormingscentrum te Driebergen werden 94 driedaagse bijeenkomsten gehouden, waarvan het aantal deelnemers 2714 bedroeg.

gedetineerden

Ook hier was sprake van een normale ontwikkeling. De 57 raadslieden hadden contacten met 912 gedetineerden. Tijdens de behandeling van de begroting van Justitie in de Tweede Kamer deelde de minister mee het voornemen te hebben aan de raadslieden ruimere werkmogelijkheden te geven. Bovendien heeft de minister besloten het Verbond een subsidie te verlenen voor een geestelijk raadsman in algemene dienst.

FINANCIËN

De voortdurende stijging van alle kosten, zowel voor salarissen, drukwerk als porti hebben veroorzaakt dat het nadelig saldo in 1965 ver uitgaat bo-

ven het geraamde tekort in de begroting.

Gelukkig slaagde de Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme er in, de kosten voor de geestelijke verzorging uit de ontvangen giften te financieren. Ook in het verslagjaar bleef de opbrengst van het Steunfonds stijgen. Mede dank zij een grote gift werd in 1965 een bedrag van f 215.737,76 ontvangen, terwijl ook het aantal giften met niet minder dan ongeveer 1000 steeg.

Een verzoek aan de leden hun contributie voorzover mogelijk aan de gestegen kosten aan te passen, bleef gelukkig niet zonder gevolg. Desondanks blijft de situatie bijzonder hachelijk en remt noodzakelijke uitbreiding.

HUMANISTISCHE STICHTING 'SOCRATES'

In het Curatorium voor de Leerstoelen werd i.p.v. prof. dr. W. Wiersma, die op 19 juni overleed, prof. dr. P. Thoenes benoemd. Prof. dr. Libbe van der Wal zette zijn colleges aan de Technische Hogeschool te Delft voort, terwijl prof. dr. J. P. van Praag, door de Stichting benoemd tot bijzonder hoogleraar in de humanistiek en de wijsgerige antropologie van het humanisme aan de Rijksuniversiteit te Leiden, op 21 mei zijn intrede hield.

De sociaal-pedagogische sectie besloot tot het instellen van drie werkcommissies, resp. voor de studie van „Humanistische opvoeding in het gezin”; „Vrijwilliger en beroepskracht” en „Humanisme en opvoedings-theorie”. Voor dit laatste onderwerp werd op 24 oktober een vakconferentie voor pedagogen georganiseerd.

De commissies „Vernieuwing gevangeniswezen” en „Het mensbeeld in de moderne literatuur” zetten hun medewerking voort.

De 12e jaargang van het driemaandelijkse tijdschrift voor wetenschap en cultuur „Rekenschap” vertoonde een gewijzigde omslag en opmaak. De redactie kreeg aanvulling, doordat P. Krug en P. Spigt toetraden. Naast de reeds genoemde conferentie voor pedagogen werden twee landdagen gehouden zowel in voor- als najaar. Op de eerste werden inleidingen gehouden door prof. dr. H. Freudenthal en drs. W. G. L. de Haas over „Cultuur en Techniek”, op de laatste door ir. W. Th. Quené en drs. A. J. Wichers over „2000 is het al gauw”.

Ir. A. van Waasdorp trad na 4 jaar als directeur af. Een nieuwe directeur werd niet aangewezen, omdat zijn werkzaamheden door de wetenschappelijke medewerkers vervuld konden worden.

GEWESTEN EN FEDERATIES

De werkzaamheden bleven in 1965 in zoverre gelijk, dat men door bleef gaan met steun aan de gemeenschappen waar dit nodig en mogelijk was, het organiseren van familie- en studiedagen en in tal van gevallen in het onderhouden van contacten met de zgn. algemene leden, die niet bij een gemeenschap zijn aangesloten. Hierbij werd vooral gepoogd om tot gespreksgroepen te komen.

De aanstelling van de 2e organisatie-secretaris wordt door het hoofdbestuur ook gezien als steun voor de gewesten, onder meer door het beleggen van regionale kaderconferenties en het begeleiden van het bestuurskader.

Door het initiatief van de gemeenschap Amsterdam-TuinSteden-West werd op 30 mei een Landdag gehouden, waar ook vele niet-Amsterdammers aanwezig waren. Ondanks het bepaald onaangename weer was deze dag, door de voortreffelijke organisatie en het programma, dat ook voor de kinderen bijzonder aantrekkelijk was, een groot succes.

Op 9 oktober en 13 november werden in het Erasmushuis te Utrecht regionale conferenties gehouden, waar naast de gewestbestuurders ook vertegenwoordigers van de gemeenschappen aanwezig waren.

Zowel in enkele gewesten als in de federaties is de vraag naar een her-

indeling van het werkterrein een zaak van overleg. De bevolkingsaanwas in sommige delen van het land en de structurele wijzigingen vragen hier aandacht.

ONTWIKKELINGSHULP

De actie om de berodigde middelen voor het Bihar-project in India bijeen te brengen slaagde. Een totaal van ruim f 110.000,— werd bereikt en daarmee het gestelde doel van f 75.000,— ruim overschreden. Dit goede resultaat is vooral te danken aan enkele zeer grote giften.

Intussen is het werk in Bihar op gang gekomen, zij het met ernstige vertraging door de gespannen politieke toestand tussen India en China en ook Pakistan. Ontvangen berichten wijzen erop, dat er van de zijde van de plaatselijke bevolking grote belangstelling bestaat en alle medewerking wordt geboden.

COMMISSIES EN WERKGROEPEN

Als vaste werkgroepen en commissies die het Hoofdbestuur adviseren en — voorzover daartoe gemachtigd — uitvoeringsmaatregelen treffen, kent het Verbond resp. de Centrale Commissie Geestelijke Verzorging; de Algemene Commissie Geestelijke Vorming; de Radiocommissie; de Televisiecommissie; de Adviescommissie

DE GEMEENSCHAPPEN

Weliswaar kwamen er in 1965 geen gemeenschappen bij, zodat het aantal 80 bleef, maar wel is er sprake geweest van de vorming van een aantal werkgroepen, die de mogelijkheid hebben tot een gemeenschap uit te groeien.

Vanuit de gewesten en het centrale apparaat wordt bovendien in toenemende mate contact onderhouden met groepen leden in een reeks van plaatsen, zoals Aalsmeer, Den Bosch, Breukelen, Culemborg, Eerbeek, Epe, Hattem, Huizen, Krommenie, Lunteren, Maassluis, Muiden, Nijverdal, Ommen, Renkum, Schagen, Uithoorn, Tilburg en Veenendaal.

In de gemeenschappen neemt een verdergaande specialisatie toe, door gespreksgroepen, informele bijeenkomsten, kennismakingsbijeenkomsten en vrouwengroepen. Ook verschijnen in meerdere mate toneel- en cabaret-groepjes, terwijl in sommige plaatselijke muziek en zang wordt beoefend.

Het aantal jongerengroepen nam belangrijk toe. In ongeveer de helft van de gemeenschappen bestaat op dit gebied activiteit, overigens in grote verscheidenheid zowel wat leeftijd, als manier van werken. Vele groepen zijn „informeel” d.w.z. dat ook niet-leden tot de vaste deelnemers behoren.

Het contactbezoek aan leden werd aanzienlijk uitgebreid, hetgeen ook het geval was met plaatselijke publicaties in de vorm van soms uitstekend verzorgde periodieken.

In 23 gemeenschappen staan plannen voor bejaardentehuizen op stapel of worden initiatieven ontplooid, in samenwerking met anderen en met medewerking van de Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden.

Meerdere gemeenschappen werkten mee aan inzamelingsacties voor Humanitas, zowel als voor het Humanistische Thuisfront, dat sedert de invoering van de geestelijke verzorging in het leger meer aandacht heeft.

Geestelijke Verzorging Militairen; de Buitenwerkcommissie; de Commissie Groepswerk, de Emigratiecommissie, en de werkgroep Wereldpolitiek.

In 1965 werden hieraan toegevoegd de Werkgroep Jeugd- en Jongerenwerk, de Academische Werkgroep en de Commissie Gemeenschapscentra.